

Boršov - zamokřené obecní louky v 1. polovině 19. století

Zmínky o takzvaných agrotechnických kvalitách obdělávaných pozemků se nejen ve středověku, ale až do přípravy Stablního katastru v první polovině 19. století objevují zcela výjimečně. Většinou tyto zmínky jsou součástí žádostí poddaných o úlevy na povinnostech z důvodu horšího výnosu a náročnějšího obdělávání, případně následných sporů poddaných s vrchností.

Teprve příprava Stablního katastru měla za úkol srovnat do té doby nerovnoměrnou daňovou zátěž v jednotlivých obcích s přihlédnutím k možnostem včetně posouzení naturálních a z toho vyplývajících i finančních výnosů z jednotlivých pozemků jako základ pro stanovení pozemkové daně z jednotlivých druhů.

Tato příprava probíhala ve dvou fázích. První fáze se v Boršově ukončila roku 1827, kdy byla vyhotovena indikační skica obce a bylo vyhotoveno její daňové ohodnocení.¹

Dle tohoto Elaborátu celková rozloha luk obce Boršov činila malý zlomek její rozlohy – jen na východě (katastru) se v údolí nacházely louky a velmi dobré pastviny.² Z celkové rozlohy katastru 569 jiter a 1352 čtverečních sáhů obdělávané pozemky činily 530 jiter a 1403 čtverečních sáhů. A z toho louky celkem zabíraly pouhých 18 jiter a 84 čtverečních sáhů³ (**10.39 hektarů**) Byly zařazeny do jediné třídy, ležely na stejné půdě a ve stejné poloze jako pole první třídy, díky tomu a vhodné vlhkosti bylo dobře úrodné. Jejich výnos byl ohodnocen na 23 centů⁴ sladkého sena a 17 centů sladké otavy z jednoho jitra.⁵

Avšak oproti předpokladu zamokřených luk, Elaborát jako hlavní produkty uvádí sladké seno a otavu.⁶ Mokré louky přitom nedávaly sladké seno a otavu, to se sklízelo na sušších loukách, z podmáčených luk se sklízelo seno i otava kyselá.

Příprava Stablního katastru nebyla ve dvacátých letech 19. století dokončena v plánovaném rozsahu, jeho příprava byla přerušena, k návratu docházelo počátkem 40. let 19. století, kdy byly řešeny reklamace a evidovány změny, které během doby nastaly.

10. listopadu 1843 byl v sídle panství Šardice, pod které Boršov spadal, sepsán protokol o námitkách a odporu proti Elaborátu ohodnocení daňové obce Boršov, jehož se za vrchnost zúčastnil

---

¹Samotný Elaborát ohodnocení daňové obce Boršov ani jeho dílčí podklady nejsou datovány. Ale vzhledem k tomu, že zaměřování pozemků a vypracování a odsouhlasení indikačních skic probíhalo souběžně, lze jeho vypracování klást do téhož, nanejvýše do nejbližších roků.

²Moravský zemský archiv, fond D 8 - Stablní katastr - vceňovací operáty, kart. 72, sign. 173 Boršov, Catastral-Schätungs-Elaborat der Gemeinde Borschau (Elaborát ohodnocení katastru obce Boršov), Einleitung (Úvod), §. 1. Topographie (Topografie)

³Moravský zemský archiv, fond D 8 - Stablní katastr - vceňovací operáty, kart. 72, sign. 173 Boršov, Catastral-Schätungs-Elaborat der Gemeinde Borschau (Elaborát ohodnocení katastru obce Boršov), Einleitung (Úvod), §. 8. Cultivirte, unbenützte und unbenutzbare Grundstücke (Obdělávané, používané a nepoužitelné pozemky)

⁴Cent byl jednotkou váhy dolnorakouské měrné soustavy, která byla v té době na Moravě úředně platnou, od centu v metrické soustavě se lišil!

⁵Moravský zemský archiv, fond D 8 - Stablní katastr - vceňovací operáty, kart. 72, sign. 173 Boršov, fol. 7 Schätzung des Natural-Ertrrag der Gemeinde Borschau (Ohodnocení naturálního výnosu obce Boršov), §. 4 Wiesen (Louky)

⁶Moravský zemský archiv, fond D 8 - Stablní katastr - vceňovací operáty, kart. 72, sign. 173 Boršov, Catastral-Schätungs-Elaborat der Gemeinde Borschau (Elaborát ohodnocení katastru obce Boršov), Einleitung (Úvod), §. 9. Grunderzeugnisse (Základní výpěstky),

vrchní panství Šardice Martin Dočkal, vrchní susedícího panství (Kyjov), ne zcela jasně podepsaný (Ratzer?), za obec Boršov pak z obecního výboru Bartoloměj Juřena, Martin Soukup a Antonín Jahoda. V rámci reklamací žádali o přehodnocení výnosu z luk, které leží na štěrkovitém podloží u divokého potoka, tekoucího od Bohuslavic. Ty dle jejich reklamace dávají pouze prostřední úrodu a žádaly z toho důvodu o snížení jak naturálního výnosu na 20 centů sena a 12 centů otavy z 1 jitra luk, tak z něho odvozeného finančního po odečtu 20% nákladů na čistý výnos 12 rýnských zlatých a 50 krejcarů z jitra louky.⁷

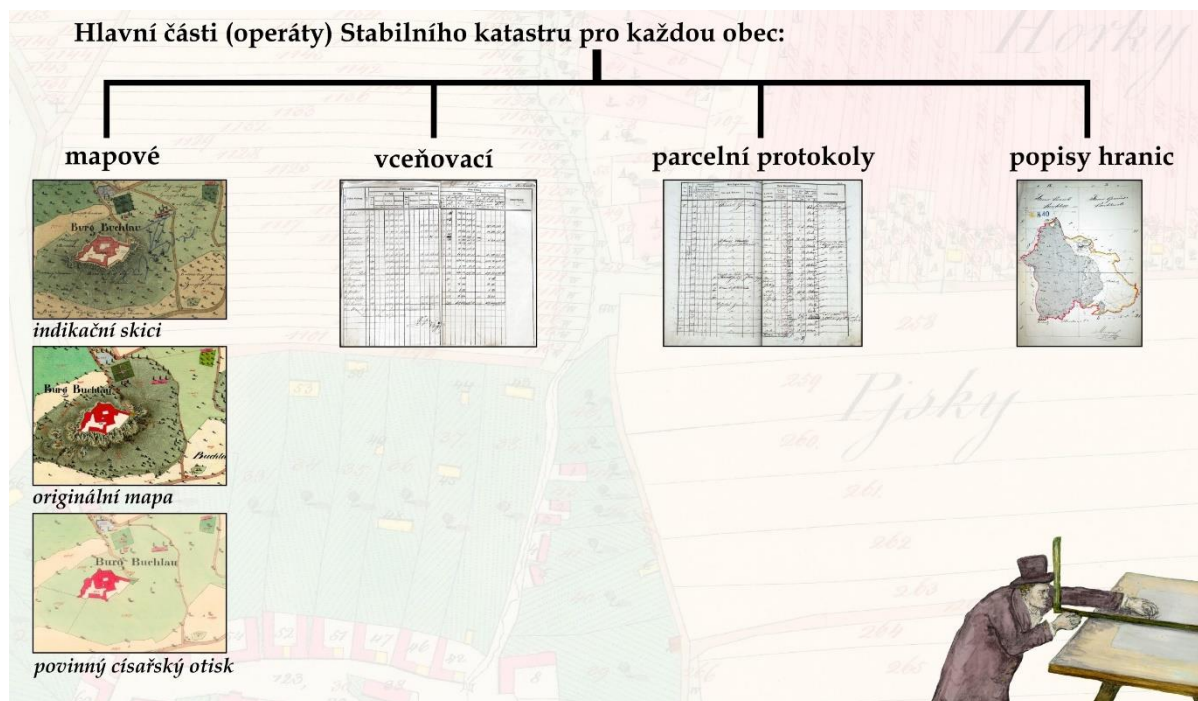
Vyšší vlhkost Elaborát zmiňuje pouze u pastvin první třídy, které ležely v údolí vedle luk, měly s nimi stejnou půdu a jenom o něco větší vlhkost. Dávaly dobrou sladkou travní pastvu, pouze trpěly vodou při velkých deštích. S ohledem na zaplavování byl jejich výnos ohodnocen na 9 desetin výnosu luk, to jest 20,7 centů sladkého sena a 15 centů sladké otavy.⁸

Tato reklamace se textem, jakož i po porovnání s Indikační skicou obe Boršov týkala obecních luk, které měly být zamokřeny. Elaborát ohodnocení daňové obce Boršov je oproti jiným dosti krátký a kromě jedné výjimky mnohem stručnější oproti obdobným elaborátům v bližším i vzdálenějším obcím.

Rovněž reklamace z r. 1843 podmáčení těchto luk nezmiňuje. Ležely sice u divokého potoka, tekoucího od Bohuslavic, ale dle zmínka o štěrkovitém podloží nasvědčuje spíše dočasnému zavodnění po jarním tání nebo po velkém dešti, který by se mělo v relativně krátké době vsáknout nebo odtéci. Nelze sice vyloučit jistou ledabylost vypracování Elaborátu, ale je možné, že k zamokření těchto luk došlo až následně. Příčin mohla být celá řada: úprava a regulace vodotečí nebo zrušení nebo úprava i malých vodních nádrží nad Boršovem, vykácení nebo kalamita ve větší části některého z polsí nad obcí i přirozené zanášení v sedimentačním území.

To však již přesahuje rozsah této dílčí studie.

Jindřich Rácek, Tomáš Pjevič 2022

⁷Moravský zemský archiv, fond D 8 - Stabilní katastr - vceňovací operáty, kart. 72, sign. 173 Boršov, fol. 144

⁸Moravský zemský archiv, fond D 8 - Stabilní katastr - vceňovací operáty, kart. 72, sign. 173 Boršov, fol. 7 Schätzung des Natural-Ertrags der Gemeinde Borschau (Ohodnocení naturálního výnosu obce Boršov), §. 4 Wiesen (Louky). Samozřejmě se jednalo o spasení trávy v objemu adekvátním senu a otavě, které by se z nich sklídilo.